

Posudek na diplomovou práci Barbory Hartigové

Předmětem práce je zajímavé a dosud nezpracované téma: pakt s ďáblem v české literatuře 1968-1989. Jde o téma příznačné, které se objevuje v řadě děl různých literárních druhů a žánrů a které obráží společenskou atmosféru doby normalizace. (Jestliže v předchozích desetiletích se toto téma v české literatuře objevovalo spíše sporadicky, např. u Vrchlického, Dyka, Čapka, Řezáče, po roce 1968 jde o výskyt velmi nápadný.) Diplomantka si zvolila k podrobnější analýze osm děl: rozhlasovou hru Ludvíka Aškenazyho Doktor Faustík, divadelní hry Daniely Fischerové Báj a Václava Havla Pokoušení, kratší prózy Ivana Binara (Kdo co je pan Gabriel?) a Jana Trefulky (Svedený a opuštěný), romány Karla Pecky (Motáky nezvěstnému) a Ivana Kříže (Pravda o zkáze Sodomy) a esej Josefa Šafaříka Mefistův monolog. Pomíjí tedy mimoliterární podoby (Švankmajerova Lekce Faust), texty písničkářů, v nichž se téma obvykle tematizuje jen letmo, a jednotlivé narážky na faustovské či ďábelské téma v dalších dílech.

Tento výběr je dobře promyšlený. Umožňuje sledovat zvolené téma v dostatečně širokém záběru, ale bez ploché výčtovosti. Barbora Hartigová stručně rekapituluje ďábelsko-faustovské téma (s odkazem na známou práci Frenzelové i na českou Knihu o Faustovi). Ve výkladu faustovského mýtu se opírá hlavně o dvě úvahy českých filosofů, Patočkův Smysl mýtu o paktu s ďáblem a Neubauerovu Faustovu tajemnou milenku. Při interpretaci jednotlivých děl rozlišuje dvojí typ smlouvy s ďáblem: první inspirovaný faustovským příběhem, druhý Dostojevského Bratry Karamazovými s kapitolou Velký inkvizitor ("legenda o mechanismech moci, která se zřekla vyšší, božské autority, o manipulaci a systémovém znesvodňování lidí"). Tento druhý typ smlouvy má, jak autorka práce dovozuje, dvojí polohu: "pakt mocných" (svazek ďábla a mocenské elity, "inkvizitorů") a "pakt bezmocných" (řadoví lidé žijící v mocenském systému se obvykle nereflektovaně upisují ďáblu a zlu). Tento inkvizitorský typ smlouvy s ďáblem se z uvedených literárních děl objevuje v Motácích nezvěstnému a v Pravdě o zkáze Sodomy.

Ve svých analýzách kombinuje Barbora Hartigová postupy tematologické a interpretační. Prokazuje výbornou znalost kulturního a filosofického pozadí tématu (což je v tomto případě nezbytné) a je schopná citlivě odlišit specifické kvality tvaru jednotlivých děl a jejich smysl. Pracuje s bohatou sekundární literaturou i s recepčním ohlasem. Dalším pozitivem diplomové práce je její kultivovaný jazyk a styl. Závěry, k nimž autorka dochází, jsou dobře promyšlené a argumentované. Pozoruhodným doplňkem práce je text dosud nepublikované Aškenazyho hry Doktor Faustík aneb Nová hra s ďáblem.

Myslím, že jde o práci mimořádnou. Rád ji doporučuji k obhajobě.

1. 9. 08

Jiří Holý